

HET ONTWERPDECREET PERSOONSVOLGENDE FINANCIERING HEEFT POTENTIEEL

Reflecties vanuit het Vlaams Welzijnsverbond

Diane SERNEELS en Frank CUYT¹

De Vlaamse regering keurde het voorontwerp van decreet over de persoonsvolgende financiering goed. De debatten worden op alle fronten gevoerd. Adviesraden buigen zich over de artikels. Ook het Vlaams Welzijnsverbond doet daarin uiteraard zijn bijdrage.

Deze korte reflectie gaat niet gedetailleerd in op het ontwerpdecreet.

Sluitstuk van een lang denkproces

Reeds in 2008 onderschreef het Vlaams Welzijnsverbond, samen met FSO en de gebruikersorganisaties de Beginselverklaring "persoonsgebonden financiering als hefboom voor vraaggestuurde ondersteuning". We zagen samen drie hefbomen om te komen tot meer vraagsturing : de ondersteuning van de gebruiker in het verduidelijken van zijn vraag en de realisatie van zijn ondersteuningsplan, een persoonsgebonden financiering, waarbij de keuze tussen cash en voucher wordt voorzien en tenslotte deregulering voor de zorgaanbieders.

Het decreet op de persoonsvolgende financiering komt dus heus niet uit de lucht gevallen. Het is een sluitstuk van een lang denk- en discussieproces dat alle stakeholders in de sector voerden. Enkel de grote krijtlijnen worden vastgelegd in dit ontwerpdecreet.

De grote krijtlijnen

Iedereen met een erkende handicap en een ondersteuningsnood heeft recht op een basisondersteuningsbudget (trap 1), eventueel gecombineerd met rechtstreeks toegankelijke hulp. Heb je meer ondersteuning nodig, dan kan je een budget worden toegekend voor niet rechtstreeks toegankelijke zorg en ondersteuning (trap 2). Daarbij wordt vertrokken van je ondersteuningsplan en je zorgzwaarte. In het ondersteuningsplan staat welke zorg je zelf kan opnemen, waarvoor je een beroep kan doen op informele zorg en op reguliere diensten. Tenslotte blijkt welke niet rechtstreeks toegankelijke zorg en ondersteuning, door het VAPH

1 Diane Serneels is sectorcoördinator Ondersteuning van Personen met een Handicap en Frank Cuyt is algemeen directeur van het Vlaams Welzijnsverbond. Contact: diane.serneels@vlaamswelzijnsverbond.be.

gefinancierd, je nodig hebt. Het model van de zogenaamde concentrische cirkels.

Het budget kan in cash worden toegekend of je kiest voor een voucher, waarmee je bij zorgaanbieders aanklopt of een combinatie daarvan. De voucher omvat zorggebonden en organisatiegebonden punten. Je kan terecht bij zorgaanbieders die een vergunning hebben.

“Of het daadwerkelijk zal leiden tot een vraaggestuurde zorg en ondersteuning, beantwoordend aan wat mensen echt nodig hebben, zal pas achteraf duidelijk worden.”

Wij kunnen ons vinden in dit kader. Het heeft potentieel. Tegelijk is het nog zo'n basaal kader, dat alle wezenlijke discussies nog voor de uitvoeringsbesluiten moeten worden gevoerd. Of het daadwerkelijk zal leiden tot een vraaggestuurde zorg en ondersteuning, beantwoordend aan wat mensen echt nodig hebben, zal pas achteraf duidelijk worden. Of de zorgaanbieders en de medewerkers voldoende houvast en middelen hebben enerzijds en voldoende bewegingsruimte anderzijds om vlot op vragen van mensen in te gaan, zal ook maar achteraf blijken. Idem of we erin slagen de vele stappen in de toegang tot zorg te reduceren tot een korte, eenvoudige procedure. Alles hangt immers af hoe het verder uitgewerkt zal worden.

Een 'beperkte' zorggarantie

Eigenaardig genoeg, of misschien ook niet, wordt de discussie over een nieuw financieringssysteem voor zorg en ondersteuning (want dat is de persoonsvolgende financiering an sich) nooit los gevoerd van de discussie op zorggarantie. De vele onbeantwoorde noden hangen

altijd als een schaduw boven elk debat. Bijvoorbeeld over de concentrische cirkels. De basisidee dat de overheid niet alle zorg betaalt, maar aanvullend is bij wat mantelzorgers, burens en vrienden kunnen betekenen, wekt weinig weerstand op. Het kadert immers in de inclusiegedachte en de vermaatschappelijk. Het grote tekort aan middelen wekt echter onmiddellijk de argwaan dat de overheid de facto de binnenste cirkels zal verplichten om zorg te dragen tot het echt niet meer kan.

“De overheid tracht een beperkte zorggarantie in te bouwen in het decreet door een basisondersteuningsbudget voor iedereen in het vooruitzicht te stellen.”

Een systeem waarbij een budget voor niet rechtstreeks toegankelijke zorg en ondersteuning wordt aangepast aan een wijzigende zorggraad of een wijziging in draagkracht van de binnenste cirkels, is prima. Alleen is de vraag of dit echt zo zal werken. Er is immers geen open end financiering voor trap 2. De overheid tracht een beperkte zorggarantie in te bouwen in het decreet door een basisondersteuningsbudget voor iedereen in het vooruitzicht te stellen. Dat is enerzijds positief. Niemand zal dan nog helemaal in de kou blijven zoals vandaag. Tegelijk roept het nieuwe vragen en bekommernissen op.

Nog vele vragen blijven onbeantwoord

In welke mate dient het basisondersteuningsbudget een vast bedrag te zijn voor iedereen of wordt dit beter inkomensgerelateerd? Dient dit budget zorgzwaarte gerelateerd te zijn? Hierdoor ontstaat wel het risico dat het zal leiden tot

een complexe aanvraagprocedure, terwijl dat zeker niet de bedoeling is. Vooral het niet combineerbaar zijn van het basisondersteuningsbudget en het budget voor niet rechtstreeks toegankelijke zorg en ondersteuning roept veel vragen op.

Zullen bij de overstap van trap 1 naar trap 2 geen breuklijnen ontstaan in de ondersteuning van mensen? Zal men met andere woorden met het budget voor de niet rechtstreeks toegankelijke zorg en ondersteuning straks nog de mensen en diensten kunnen vergoeden die men had ingezet met het basisondersteuningsbudget? Dit lijkt niet evident, aangezien het budget voor trap 2 subsidiair is aan de onvergoede (?) inzet van de binnenste cirkels.

De budgettaire consequenties van het basisondersteuningsbudget zouden wel eens zo zwaar kunnen zijn, dat er onvoldoende overblijft voor de zwaardere zorgvragen. Vandaar dat het zo belangrijk is dat in het decreet een groeipad voor de niet rechtstreeks toegankelijke zorg en ondersteuning wordt vastgelegd. Overigens zou dit ook voor de rechtstreeks toegankelijke hulp best gebeuren.

Samen ondernemer in welzijn!

Voor ons is het in elk geval cruciaal dat er nog deze legislatuur een decreet op de persoonsvolgende financiering komt. In het kader van de continuïteit van het beleid voor de volgende jaren is dat van wezenlijk belang. Dat daarmee de problemen niet opgelost zijn, is ook duidelijk. Er zullen de komende jaren nog erg veel bijkomende middelen nodig zijn.

“De dynamiek in de sector om flexibeler in te spelen op vragen van mensen, het ondernemerschap dat van onderuit opborrelt, is niet tegen te houden.”

Ondertussen zit de praktijk niet stil. De dynamiek in de sector om flexibeler in te spelen op vragen van mensen, het ondernemerschap dat van onderuit opborrelt, is niet tegen te houden. De regelgeving zal wel volgen. Het was immers nooit anders.